2. Петров І.В. Вплив хмарних систем на управління фінансами підприємств. Харків: «Фінанси і бухгалтерія», 2020. 300 с.

3. Григоренко М.П. Інформаційна безпека в умовах використання хмарних систем. Львів: Видавництво «ІТ-світ», 2023. 320 с.

Скалига Артем Віталійович,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальність 071 «Облік і оподаткування»;
науковий керівник:
Овсюк Ніна Василівна,
доктор економічних наук,
професор кафедри обліку, аудиту та оподаткування;
Національна академія статистики, обліку та аудиту

АСПЕКТИ ОБЛІКУ ДОХОДІВ КОМПАНІЇ ЗА МСФЗ

Підприємства, що формують фінансову звітність за міжнародними стандартами, окреслюють дохід відповідно до регламентів, визначених МСФЗ 15. Зазначений стандарт застосовує прийнятну комплексну модель, що доцільно застосовувати до договорів з покупцями, та критерії для визнання доходу суб'єкта господарювання. Для підприємств, що формують фінансову звітність за міжнародними стандартами, його регулює МСФЗ 15 [2]. Це досить новий стандарт. Він прийшов на заміну попереднім МСБО 18 та МСБО 11. У обов'язковому порядку його почали використовувати до річних звітних періодів з 1 січня 2018 р. або після вказаної дати.

Впровадження МСФЗ 15 зумовлено сучасними викликами. В даний період досить актуально вдаватися до різноманітних маркетингових акцій. Надавати покупцям знижки на придбані товари, бонуси, реалізовувати пакетні продажі, коли під час придбання товарів або послуг клієнт може отримувати щось безкоштовно. Зазначимо, що певною мірою безкоштовно. Адже постачальник чи підрядник все одно фіксує певні витрати за наслідками надання клієнтам цих товарів або послуг. МСФЗ 15 чітко окреслює підстави щодо того, яким чином треба визнавати дохід від реалізації товарів чи послуг у подібних випадках.

Ключовою ціллю МСФЗ 15 виступає визначення принципів, які використовуються під час формування фінансової звітності підприємством, а саме:

- характеристику;
- сумарне значення;
- період виникнення та

– невизначеність доходів за результатами звичайної господарської діяльності та грошових потоків, які надходять унаслідок реалізації договірних відносин з клієнтом.

Ключовий принцип МСФЗ 15 зумовлює визнання доходу у сумі, яка окреслює величину компенсацію, право на яку компанія очікує одержати в результаті передачі клієнтам відповідних товарів або послуг, також МСФЗ 15 не наводить конкретних регламентів щодо визнання та оцінки доходу. Цей стандарт містить перелік принципів для ухвалення підприємством самостійних управлінських рішень [1].

З ціллю визначення обставин, коли потрібно визнавати дохід і в якому розмірі, доцільно застосувати аналітичну модель, що обумовлює виконання 5-ти кроків [4] на (рис. 1).

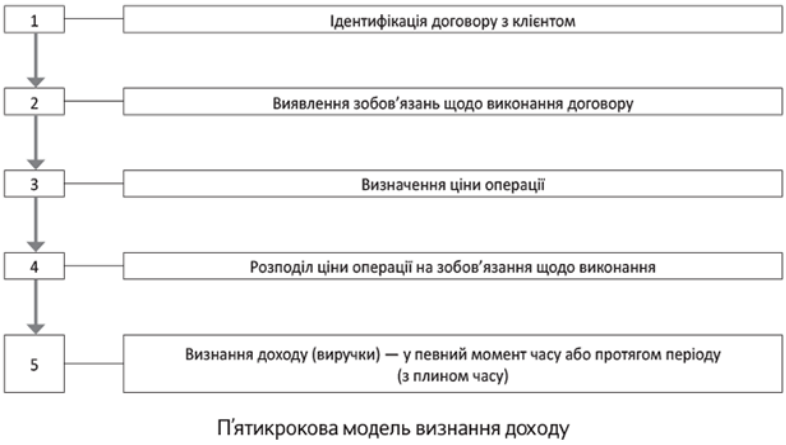

Рис. 1. Визнання доходу: 5-крокова модель

Джерело: [4]

Відповідно до наведеної на рис. 1, моделі дохід від реалізації звичайної виробничої діяльності згідно МСФЗ 15:

– у період передачі суб'єктом господарювання контрольних функцій над товарами або послугами відповідному клієнту;

– у розмірі компенсації, право на одержання якої, компанія очікує отримати в результаті обмін на зазначені активи [2].

Враховуючи вищезазначене, дохід потрібно визнавати у певний період часу (який передбачає передачу контролю) або протягом відповідного часового проміжку (з плином часу).

Під здійсненням контролем над відповідним активом МСФЗ 15 окреслює здатність компанії керувати використанням цього активу та одержувати всі інші вигоди від нього, а також здатність обмежити іншим суб'єктам господарювання доступ до застосування такого активу та одержання економічних вигід від його використання.

МСФЗ 15 встановлює визнання будь-якого доходу від звичайної господарської діяльності за результатами реалізації договірних відносин з клієнтом. Отже, у випадку якщо метою договору виступає реалізація товарів,

здійснення робіт або надання послуг, що виступають результатом звичайної діяльності компанії, і такий договір зумовлює отримання компенсації, то це сфера регламентування МСФЗ 15.

Договір являє собою угоду між двома або більше сторонами, яка формує правові наслідки, що є юридично обов'язковими.

Згідно МСФЗ 15 клієнтом вбачається сторона, яка уклала з відповідною компанією договір на придбання товарів або послуг, що створюються у результаті звичайної економічної діяльності такої компанії, в обмін на одержання компенсації.

Договірним визначають зобов'язання суб'єкта господарювання передати товари або послуги клієнту, за які він отримає компенсацію (або підійшов термін оплати такої суми) від клієнта.

Визначення МСФЗ та договірних зобов'язань, які вони регулюють подано в табл. 1.

Таблиця 1

Договірні операції підприємства та МСФЗ, які регламентують їх застосування

Договір	МСФЗ
Договори щодо оренди	МСФЗ 16
Страхові контракти	МСФЗ 17
Фінансові інструменти та інші контрактні права чи зобов'язання	МСФЗ 9, МСФЗ 10, МСФЗ 11, МСБО 27 та МСБО 28
Негрошові обміни між компаніями подібного напрямку діяльності задля стимулювання продажів	МСБО 2, МСФЗ 5, МСБО 16, МСБО 38 «Нематеріальні активи»

Джерело: сформовано автором на підставі [2]

Модель окреслення доходу згідно МСФЗ 15 ґрунтується на здійсненні обліку індивідуального договору з клієнтом.

Вказаний стандарт можливо використовувати для обліку групи договорів з ідентичними характеристиками (так званий портфельний підхід). Якщо компанія обґрунтовано очікує, що наслідки від використання портфельного підходу суттєво не відрізнятимуться від використання МСФЗ 15 до інших окремих договорів. Обліковуючи портфель договорів, компанії використовують оцінки та припущення, що наводять величину та склад портфеля.

Зауважимо, що має місце певна різниця між фіксацією інформації щодо доходів суб'єктів господарювання у фінансовій звітності за національними стандартами та МСФЗ. Дослідивши відмінності НП(С)БО та міжнародних стандартів компанія має можливість ухвалити рішення про доцільність переходу на формування звітності за МСФЗ, якщо це не закріплено законодавчо.

НП(С)БО 15 окреслює доходи компанії як зростання економічних вигод у формі надходження різноманітних активів або зниження зобов'язань, які

зумовлюють зростання власного капіталу, за винятком збільшення капіталу за результатами особистих внесків власників [3].

Суттєвою перевагою МСФЗ 15 відносно національного стандарту є те, що в ньому проголошено необхідність ідентифікації порядку здійснення зобов'язань підприємства щодо постачання товарів або наданні послуг клієнту згідно до умов укладеного договору. Тобто, визнання доходу ґрунтується не тільки на передачі покупцю контрольних функцій на товари чи послуги, а й від чіткого визначення суб'єктом господарювання власних зобов'язань перед клієнтом відповідно до умов укладеного договору, за результатом реалізації яких, компанія буде мати право на отримання доходу.

Таким чином, порівнявши НП(С)БО 15 та МСФЗ 15, можливо окреслити відмінності у визнанні доходів суб'єкта господарювання. МСФЗ 15 деяким чином змінив підхід до регламенту визнання доходів, тому що цим стандартом рекомендовано нову 5-тиступінчасту модель, яка ґрунтується на концепції зміни активів та зобов'язань у період визнання доходу від реалізації. В МСФЗ 15 окреслено уніфікований регламент визнання доходів від реалізації товарів, або послуг на підставі документального забезпечення фактів господарської діяльності, що може використовуватися суб'єктами господарювання різних галузей економіки. МСФЗ сприяють чіткому впорядкуванню критеріїв визнання доходів у різноманітних ситуаціях, що є їх суттєвою перевагою над національними стандартами.

Список використаних джерел

1. Калюжна К.Ю., Линник О.І. Деякі аспекти складання звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід) за П(С)БО та МСФЗ. *Інфраструктура ринку*. 2018. Вип. 24. С. 417-421.

2. Міжнародні стандарти фінансової звітності. URL: http://msfs.minfin.gov.ua. (дата звернення 06.10.2024).

3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 14.12.1999 р. № 860/4153. URL: https://zakon.rada.gov.ua. (дата звернення 06.10.2024).

4. Рогозний С., Карпачова О. 5 кроків обліку виручки або як визначати дохід за новим МСФЗ 15. URL: https://www.hlb.com.ua/wp-content/uploads/2019/09/5D0%97-15.pdf (дата звернення 01.10.2024).